

TOETA EESTI NÜÜDISKULTUURI

([HTTPS://WWW.MUURILEHT.EE/WP-CONTENT/PLUGINS/ML-ADVERTS/OUT.PHP?ID=24587](https://www.muurileht.ee/wp-content/plugins/ml-adverts/out.php?id=24587)).

GALERII: VIIN JA SÜLT MANHATTANIL

GALERII, KUNST

11. detsember 2017

– *Piret Karro,*

Johan Huimerind

(<https://www.muurileht.ee>

s=Piret Karro,

Johan Huimerind)

Flo Kasearu majamuuseumlik tegevuskunstituur New Yorgi Eesti Majas avas asutuse kui eksootilise ajakapsli nii liikmeskonnale kui ka neile, kes tavaliselt külaliste hulgast välja arvatakse.

Kiirabiautode kõrvulukustavad sireenid, möödakäijad, kes hõikavad „Mida sa vahid?!”, teetööd ja ehituspiirded ning varrukast oma visiitkaarte jagavad uued tuttavad – New York. Jalutuskäigul läbi mitme n-ö *block*'i või üle silla võib ümbrus muutuda täielikult. Niisiis pole ime, et saad astuda Manhattani saginat täis tänavatelt sisse 1899. aastal ehitatud uusklassitsistlikku hoonesse, mille vestibüülis põleb

(<https://www.muurileht.ee/medi>

Flo Kasearu New Yorgi Eesti Maja katusel. Foto: Johan Huimerind

kamin ja istet saab võtta nahktugitoolidel – läida või piip – ning mille tagumisse klubiruumi pääsevad valitud liikmed sülti sööma ja viinapitse kokku lööma.

Ainult liikmetele

Flo Kasearu on valinud oma NYC performance-kunsti biennaali Performa teose (<http://17.performa-arts.org/events/flo-kasearu>) toimumispaigaks New Yorgi Eesti Maja. Kasearu teeb külalistele tõest inspireeritud tuuri „Ainult liikmetele / Members Only”, mille käigus ta tutvustab Eesti Majas toimuvat ja selle ajalugu. Nii võivad külastajad näha juba enne majja sisse astumist teise maailmasõja aegses rõivastuses noori kallistajaid, kes on just kohtumas, lahkumas või ootamas teineteist maja aknal, ning fuajees tervitab peale kaminasooja liikmeid maja pikaegne baaridaam **Urve Ruut Kaminski**, tuntud ka kui Arsi Kotkas. „Ainult liikmetele” on seejuures vihje EMI külastajapoliitikale – ligipääsetav rangelt ainult neile, kes maksavad 60-dollarilist aastamaksu. Urve küsib tungivalt igalt, ka tuttavalt, sisseastujalt, kas nad on ikka liikmed, ning ulatab õigeksmõistetutele ajalehe ehk teose kataloogi. Sealt võib NYC eesti ajalehe Vaba Eesti Sõna ainetel lugeda Kasearule omase huumoriga liikmete surmakuulutusi: „Rest in peace dear MEMBER”, „You may say I am a MEMBER but I am not the only one”, „The MEMBER strikes back (1980)”.

(https://www.muurileht.ee/media/Flo-Kasearu-perfo_NYC_Foto_JohanHuimerind-3.jpg).

Eesti Maja legendaarne baaridaam Urve. Foto: Johan Huimerind

Flo Kasearu perekonna ja Pelgulinnas asuva majamuuseumi fotodega trepiseintel loob Kasearu silla NYCs ja Tallinnas asuvate ajalooliste majade vahele ning põimib ühtlasi osavat tervikut oma senistest teostest. Seintel näeme miniatuuri tema katuseplekist tahatud lennukitest („Ülestõus”, 2015) ning joonistusi „Muuseumidirektori hirmud” (2014), kus Tartu kunstimuuseumi näitel on visualiseeritud kõikvõimalikke hädaohte alates äikeselöögist kuni pilvelõhkujast juurdeehituseni, mis võivad üht maja – ka NY Eesti Maja – ohustada. Tubades ootavad meid aga misanstseene esitavad NYC eesti kogukonna pikaajagsed liikmed. **Reet Värnik** kastab keset tuba taimet ja arutleb endamisi, et ta polegi tegelikult ühegi ühingu liige, samas teatris käib tihti. Vesi kastekannust otsa ei saa ning küljelt vaatav pilk näeb voolikut, mis tema varrukast kannu jookseb, ent Kasearu polegi

vaevunud neid nippe otseselt peitma, sh näiteks meest laua all, kes teises ruumis magava poisi ees lebavat ümbrikut magnetiga liigutab. Ent sellegipoolest mõjuvad stseenid emotsionaalselt. Prouat on kahju üksinda tuppa oma kuuluvustundest rääkima jätta, kuid juba liigumegi teise saali, mille keskel mängib majas tegutseva segakoori juhataja **Krista Altok Tassa** klaveril plöksuvaid rütmisämpleid, rind auhindadest kirju. Kohalikke küllastajaid võtab aga seejärel muhelema järgmises ruumis kõlari otsas istuv **Andy Männik**, kes loeb paberilt mikrofoni tsitaate kunstripsmetest ja muust, mis on pärit NY eesti kogukonna Facebooki lehelt. Kasearu selgitab ekskursiooni juhina aga üsna argiselt, et siin ruumis asub Vaba Eesti Sõna kirjastus, siin on klubiruum ning nüüd jõuamegi katusele, kus toimuvad illegaalsed *hangout*'id, ja see hiiglaslik must pall („O”, 2011) on siin seetõttu, et Eesti Maja on oma kohal asuva õhuruumi ära müünud ning vaade on keelatud. Siis teeb Kasearu lahti ühe katuseluuigi, et näidata meile n-ö teenijatuba, kust avaneb nõiduslik vaatepilt põrandal lamavale jõulutuledega kaunistatud alasti vanemale naisele, kelle pilk on puuritud läbi meie peade taevasse. Hiljem teiste osalistega komplementaarset viinapitsi kummutades ja süldiampsu mekkides saan teada, et alasti naine ei olnud keegi teine kui **Epp Kotkas**, kelle kuklafoto mitmel Kumu külastajal möödunud talvest saati seinal seisab.

https://www.muurileht.ee/media/FloKasearu_NYC_perfo_KristiTootell

Kristi Roosmaa Tootell, kelle suust kostab üksildasi musihääli. Foto: Johan Huimerind

Sammume nelja korruse jagu trepist alla keldrisse (Kasearu majamuuseumis saab seda teha liugu lastes), kus **Naima Rauam** räägib oma üha uskumatumana tunduvast ajaloost kunstniku, Corvette'i juhi ja lennukipiloodina, kargab üle garderoobileti ning teatab kiivrit pähe kinnitades: „I can go fast and I can go far far away.” Lõpuks astume tühja keldriruumi, kus istub valgustatud laval hõbedases kleidis **Kristi Roosmaa Tootell**, kes teeb mikrofone üksildasi musihääli. Tervitus? Hüvastijätt? Majas on toimunud palju kohtumisi ning igas tulekus on minekut. Pärast seda teekonda jään mõlgutama, kas seal laua taga kartulitest ja traadist lauakaunistusi ehitav mees teeb seda osana *performance*'ist või niisama. Miks ei võiks New Yorgi Eesti Majas ka mõni kartulitehnik tegutseda.

Eesti konserv

Tegelikult toimuvad NY Eesti Majas harvad kogunemised baaris ja kord nädalas kooriproov ning võimalik on rentida üritusteks tube kuni 2400 dollari eest, mille puudumisel jääb maja uute tuulte sissetoojatele suletuks. EM hoiab oma 1946. aastal ostetud majas teoks saanud sündmuste ajalugu hellalt – tol ajal võis rääkida kogukonnakeskusest. Maja kunagine baaridaam Urve mäletab aegu 1990ndatel ja 2000ndatel, kui kõik piiri tagant valla pääsenud kaasmaalased eesti oaasi Manhattanil üles leidsid ning Urvega baariletil Sõpruse Puiestee järgi tantsu löid. Nüüd pole väheneval liikmeskonnal enam visiooni tulevikuks – võib ehk loota, et see on n-ö helikopterkülastaja ekspilk? Siiski võib majas tajuda teatud konserveeritud arusaama eesti kultuurist, mis väljendub näiteks EMI n-ö residentide küsimustes kohtumisele kutsutud kultuuriministrile. Kas Eestis antakse välja raamatuid 8–10-aastastele väliseestlastest lastele, mis tutvustaksid neile eesti kultuuri? Kas pannakse välja Eestit tutvustavaid eksponaate? Miks me ignoreerime **Arvo Pärti** kui Eesti põhilist visiitkaarti? Eestist tulijate vastused on, et kodumaal antakse raamatuid välja kogu aeg ning ka Performa Eesti paviljon tutvustab ju osa meie kultuurist. Küsimus Pärdi kohta saab samuti diplomaatilise vastuse. Väljastpoolt Eestile vaatajate pilgud näevad midagi staatilist, mida on võimalik kirjeldada ammendavalt, n-ö seespool olivad näevad aga kohaliku kultuuri igimuutuvat paljusust.

Fotod: Johan Huimerind

GALERII